

30 OKT 2014

DEN NORSKE KIRKE

Svolvær menighetsråd

Svolvær, 28. oktober 2014

Det kongelige kulturdepartement

Postboks 8030 Dep

NO-0030 Oslo

Staten og Den norske kirke – et tydelig skille, Høring

Menighetsrådene i Svolvær og Strandlandet sokn har i sitt møte den 28. oktober 2014 avgitt felles høringsuttalelse i forbindelse med dokumentet «Staten og Den norske kirke – et tydelig skille».

Hovedstandpunkt: Vi ser det som vesentlig at skillet mellom kirke og stat ikke medfører svekkelse av mulighetene den lokale menighet (de lokale sogn) har for å utføre de oppgaver som skal utføres. Vi tar for gitt at kirken i utgangspunktet skal videreføres med den infrastruktur og oppdeling som finnes i dag med hensyn til sogn. Vi tar også for gitt at det er en sentral oppgave for menighetene å holde gudstjenester, drive menighetsarbeid som trosopplæring mm, og ikke bare utføre kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vigslar og gravferd.

Nytt rettssubjekt

Det har lenge vært en stor utfordring for de lokale sogn at avstanden til Kirkens ulike besluttende organer har vært stor. Kirkemøtets, Kirkerådets og Bispedømmerådets beslutninger kommer kun i noen grad «nedover i systemet» og danner i liten grad basis i det lokale menighetsliv. Dette er et viktig memento når det nå legges opp til at kirken skal styre alt selv, også økonomi med alle de krav som ligger til økonomiforvaltning og arbeidsgiveransvar. Vi forstår at det må finnes systemer for å håndtere dette, men stiller oss undrende til at det i liten grad er reflektert i det foreliggende dokumentet hvordan en ser for seg at en videreføring av soknet som kirkens sentrale enhet skal sikres. Vi er glade for at departementet så sterkt understreker dette i sitt notat, og at det også forutsetter at hvert sogn skal ha sin prest.

Det er likevel nødvendig å peke på en uklar begrepsbruk. Man snakker om *rettssubjektet* Den norske kirke samtidig som en snakker om sognet som rettssubjekt. Det er summen av

sogn som utgjør Den norske kirke, men utgangspunktet er, og bør fortsatt være sognet. Vi ber om at begrepsbruken klargjøres med hensyn på hvilket nivå som omtales som rettssubjekt og på hvilken måte.

Vi er positive til at kirken blir mer selvstendig og får større rettslig selvstendig handlingsevne, men ser også noen bekymringer. Det er store lokale forskjeller i landet vårt, og det faktum at vi i våre menigheter har 5 gudstjenestesteder og avstanden til den ene av kirkene avhenger av båt og en annen av kjøring i over en time, gir andre utfordringer enn i sentrale strøk hvor offentlig kommunikasjon er utbygd og avstander ikke gir de samme utfordringene. Det koster mer å ha ansatte som skal fraktes rundt med en infrastruktur som den vi har i Lofoten. Disse demografiske og geografiske forskjellene er i liten grad reflektert, og vi ber om at det blir tatt hensyn til i større grad i det videre arbeidet, ikke minst med hensyn til økonomi. Utgangspunktet er at en bør sikre den lokale økonomien på alle nivåer, også de som har vært knyttet til departementet/bispedømmerådet. En svekking av bispedømmerådet for fordel for en stor sentral enhet som skal styre økonomi er uheldig for kirken lokalt i Nord-Norge.

En ytterligere sentralisering av makt i de sentrale kirkelige organer bør derfor unngås. Våre menigheter er engstelige for at dette kan skje med en stor sentral kirkelig forvaltning. Det bør være kort avstand mellom soknet og de som forvalter midler som skal komme sognet til gode. Både prostiet og Bispedømmets betydning i den framtidige organiseringen er det for oss maktpåliggende å understreke betydningen av. Selv om høringsnotatet ikke foreslår å frata soknet ansvar eller oppgaver, vil Svolvær og Strandlandet menigheter påpeke at summen av departementets forslag vil kunne innebære en forskyvning som kan svekke soknets relative selvstendighet i Den norske kirke til fordel for sentrale og regionale organers mandat.

Soknets selvstendighet

Vi er glade for at departementet understreker at de 1280 soknene fortsatt skal være den grunnleggende enheten i Den norske kirke med en selvstendig rettslig stilling. Det er understreket at soknet skal være arbeidsgiver for sine tilsatte og ha sin selvstendige økonomi. Forholdet til fellestrådet er i denne sammenheng ikke vesentlig berørt, men vi leser dokumentet slik at ordningen som er i dag kan videreføres. I kommuner som den vi tilhører er det ikke hensiktsmessig at alle oppgaver beholdes på soknenivå, men i en større enhet slik tilfellet er med Fellestrådene. Vi utelukker ikke at det overordnede ansvar som i dag ligger på Fellestrådene eventuelt kan ivaretas på et prostinivå for å sikre nødvendig kompetanse, men ser nødvendigheten av at det besluttende organet også har tilgang til lokal kompetanse for å fatte riktige vedtak. Vi er derfor noe undrende til at prostien og prostiet ikke har fått større oppmerksomhet i høringsnotatet slik det nå foreligger.

Dersom prostiet videreføres med en lederfunksjon, er det ut fra kirkens egenart som kirke også viktig å sikre at leder for enheten ikke bare tenkes som en ren administrativ størrelse, men innenfor det faktum at vi som Luthersk bekjennende kirke forutsetter at prestens rolle

stadig skal være sentral. Det er understreket at en ved sammenslåing av sokn til større enheter vil en samordnende, pastoral og kirkefaglig ansvarlig instans som i dag ivaretas av prost, kunne være viktig i arbeidet med handlingsmål og visjoner for kirken. Prosten kan sikre at kommunikasjonen går godt fra de øverste besluttede organer, og ivaretar samtidig kompetanse om lokale forhold som kan være med å utjamne urimelige forskjeller i tildeling.

Økonomi

Svolvær og Strandlandet menigheter er bekymret for hvilke konsekvenser et tydeligere skille mellom stat og kirke vil kunne få for økonomi, både sentralt og lokalt. Det er uheldig at departementet har valgt å bruke et kronebeløp (1,3 milliarder) for å fastsette størrelsen på fremtidens drift. Det er samtidig store spørsmål som pensjon og hvilken måte en skal sikre vekst, event som lønns- og prisvekst, finne gode løsninger på pensjonsordninger, tjenestebolig problematikken m.m. som ikke er tilstrekkelig berørt. Vi er derfor bekymret for hvordan kirken skal sikres ut over det nivået bevilgningene ligger på i dag. Slik dokumentet i dag framstår kan det få karakter av å være en politisk argumentasjon for å sikre minst mulig overføringer til kirkelig virksomhet i tiden som kommer. Dette gir vesentlig grunn til bekymring.

Istedenfor fastsetting av et kronebeløp burde en i større grad sagt noe om hvilke deler av dagens bevilgninger en ser for seg å videreføre og hvilke som bortfaller. Slik det ser ut nå, kan vi stå i fare for at svært mye av denne overgangen vil framstå som en måte for staten å spare penger på. Mer vesentlig er sikring av en sterk lokalt forankret kirke som betjener folket der de bor og lever sine liv.

Det er videre understreket at en forutsetter at kommunens finansieringsansvar for kirkens lokale virksomhet foreslås ført videre. Det er i dag store lokale variasjoner i hvordan kommunene håndterer dette ansvaret. Vi forventer en mye større klarhet og føringer fra statens side for å sikre at det som nå er den største delen av kirkens økonomi, ikke bare blir en bisetning, men at det legges klare føringer for hva som faktisk påligger kommunen å ta ansvar for.

Vi er ikke opptatt av et fastlagt kronebeløp, men en felles forståelse for hvilke stillinger og støtteordninger for kirkebygg som det kan forventes at kommunene er med å bidra i forhold til. Vi er særlig opptatt av det faktum at kirkebygg har behov for opprusting og kontinuerlig vedlikehold, og at kirkene må ha en hensiktsmessig betjening ut fra den aktivitet som en forventer skal drives i kirkene. I denne kommunen har den dårlige kommunale økonomien gjort at kirkebyggene har blitt et nedprioritert område og en salderingspost.

I våre menigheter er det *kirken som ramme om livet som står sterkest*. Den lokale folkekirke i Svolvær og på Strandlandet består ikke av en stor aktiv gruppe frivillige eller mennesker med sterk grad av engasjement for menighetens liv. Det er likevel en høy oppslutning omkring ritualene som dåp, konfirmasjon og gravferd, så vel som merkedager ellers i året. På mange måter er dette selve kjernen i den lokale kirken her, og ikke den gudstjenestefeirende

menighet. For oss er det viktig å understreke at dette også er kirka og menigheten. Menneskene som har en tilhørighet til kirken har rett på betjening. Det understrekes imidlertid samtidig at å gå helt bort fra gudstjenestene og helt over til bare å holde på med seremonier og spesielle hendelser fjerner mye av det som i århundrene har vært fokus i den Lutherske kirke, den nattverdfeirende menighet som møter til forvaltning av ord og sakrament. Ved en svekking av lokal økonomi, er vi redde for at det som aller først vil være skadelidende er nettopp hensynet til å ivareta kirken som sted for gudstjenester og at menigheten samles. Siden gudstjenesteopplutningen har vært dårligere over hele landet de siste tiårene kan en komme i skade for å tro at dette er den delen av virksomheten som det er enklest å kutte ned på. Dersom lokal økonomi ikke sikres på en bedre måte vil fort dette kunne være resultatet. Det er uheldig for en kirke som skal være *folkekirke*.

Kirkemøtet – lovforslag

Det vises til at Departementet har vurdert om Kirkemøtet bør ha samme adgang som tidligere lå innenfor Departementets myndighet for å delegere myndighet til soknets organer. Det vises til at dette vil svekke soknets selvstendighet. Menighetsrådene i Svolvær og Strandlandet vil advare mot at Kirkemøtet og Kirkerådet gis for sterke fullmakter, da dette vil kunne medføre en detaljstyring av soknes selvstendighet som på sikt vil undergrave den lokale kirkes selvstendighet. Vi har forståelse for at det vil være områder som går ut over det som den lokale kirke kan ha råderett over. Vi har samtidig behov for å uttrykke bekymring overfor en for sterk sentral styring, slik vi også tidligere har anført. Det er anført i forslag til ny lovtekst at "Kirkemøtet kan delegere sin myndighet til Bispemøtet, Den norske kirkes klagenemd, bispedømmerådene, biskopene og prostene". Departementet bør i sitt videre arbeid sikre at en ikke kommer i en situasjon hvor det skal gis sterke føringer fra sentrale ledd om hvilke tiltak og prioriteringer den lokale kirke skal forholde seg til.

Vi er grunnleggende skeptiske til at kirken får en styringsrett som kan medføre at lokal selvstendighet og autonomi svekkes.

Vi vil også understreke at Kirkerådets adgang til å delegere til bispedømmerådene ikke kun bør gjelde i "avgrensede områder". Slik Departementet har lagt fram saken nå, er det for usikkert hva disse "avgrensede områder" innebærer. Vi ber derfor om at dette blir klargjort før lovtekst og faktisk delegasjon til ulike kirkelige organer blir iverksatt.

Den norske kirke som arbeidsgiver

Ved overgang fra statlig arbeidsgiveransvar til eget kirkelig selvstyre er det grunn til å peke på at det bør legges føringer som sikre at den lokale kirken også i framtiden får kvalifisert og faglig kompetent personale. Statlig sektor handler først og fremst om prester og ansatte i sentrale ledd (Kirkeråd / bispedømmeråd). Det er en vesentlig økonomisk komponent knyttet til dette. Slik det er nå, har staten med sitt regelverk og lover sikret at den lokale kirke har hatt kvalifisert personale. Det er en bekymring at rekrutteringsproblemer til presteyrket og andre stillinger som krever kompetanse vil medføre at kravene til utdanning

blir redusert. En må sikre at kirken også i framtiden får prester og andre som har den kompetansen som kreves. Dette gjelder også innenfor den sektoren som i dag ivaretas av økonomi knyttet til kommunale bevilgninger. Dette gjelder særlig for diakoner, kateketer, pedagoger, organister og annet personell som forutsetter faglig relevant kompetanse. Disse forholdene bør utredes videre. I et samfunn hvor faglig kompetanse har blitt viktigere enn tidligere, bør ikke kirken komme i en situasjon hvor det å ha kvalifisert personell blir så dyrt at det prioriteres vekk. Dette handler om hvordan kirken også kan framstå som seriøs og støttende faktor i lokalsamfunn, og ikke bare være en interesseorganisasjon for de som har lyst til å være med.

Ved overføring av arbeidsgivermydighet fra staten til kirken er det vesentlig å understreke behov for at gjeldende lovverk kan videreføres. Særlig viktig er dette i forhold til arbeidsmiljøloven, arbeidstvistloven, ferieloven m. fl. Vi er bekymret over at en i dette punktet i høringen ikke har spessifisert tydeligere hvilke lover som gjelder, og vil kunne gjelde. Dette bør sikres i forhold til overgang til en selvstendig kirke. Særlig for prestatjenesten er det bekymringsverdig at en selvstendig kirke skal ha ansvar også for alle reguleringer som gjelder. Vi frykter at ordninger for prestatjenesten som i dag gjelder med hensyn til presters arbeidstid, boforhold og pensjonsforhold, ved en overgang til kirkelig selvstendigjøring ikke vil kunne ivaretas på samme måte som tidligere. Igjen er det grunn til å peke på at det er ordninger som økonomisk har vært sikret av staten, men som nå vil bli gjenstand for behandlinger i de kirkelige organer som vil kunne medføre endringer som er store. På sikt vil en kunne komme i en situasjon hvor det vil bli problematisk å rekruttere kvalifisert personell til tjenester som menigheten er avhengig av.

Menighetsrådene i Svolvær og Strandlandet henviser forøvrig til prestenes egne uttalelser i forbindelse med forhold særlig knyttet til prestatjenesten, men understreker at det er et poeng at hvert sogn har sin prest. Dennes oppgaver bør være regulert og tilpasset slik at den lokale kirke får en betjening som viderefører den stilling og det ansvar som den lokale sokneprest har i dag sammen med øvrig kvalifisert kirkelig personell. Igjen understreker vi at det er avgjørende at en framtidig kirkelig økonomi gjennom statlige bevilgninger ikke blir prisgitt økonomiske tilfeldige svingninger. En bør heller vektlegger behovet for betjening av det som er kirkens sentrale oppgaver: forvaltning av ord og sakrament. På den måten kan enkeltmennesker i menigheten og befolkningen med tilhørighet til kirken i soknet, ivaretas innenfor det som har vært og fortsatt bør være hovedfokus: Å tjene menneskene lokalt med en relevant og nærværende kirkelig betjening. Denne bør ha nødvendig kompetanse og frihet til å utføre sin jobb innenfor rammen av det som kirken lokalt har behov for. Vi er derfor glade for at departementet i sitt forslag anfører at kirkeloven tar inn følgende i § 34:

"All prestatjeneste skal organiseres slik at prestene kan utføre sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser".

Vedrørende Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i nord

Departementet skriver at dette skal behandles i eget høringsnotat. Vi vil her anføre at det er av vesentlig betydning at praktisk-teologisk utdanning fortsatt kan ivartetas innenfor en vitenskapelig og selvstendig ramme. For Nord-Norge har KUNs tverrfaglige utdanning vist seg å være nyttig for å sikre rekruttering, særlig til kantor, kateket og diakon- stillinger. Det vil være uheldig om all praktisk teologisk utdanning koples opp til private teologiske institusjoner som Menighetsfakultetet og Misjonshøgskolen. Det bør vurderes om PTS og KUN legges direkte under kirkerådet. Dermed vil institusjonen bli videreført som egen etat på lik linje med bispekontorene i dag. Eller en bør undersøke om det vil tjene den vitenskapelige selvstendighet mer å anmode om at studiet knyttes tettere på Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Kirkelig inndeling og bestemmelser om kirkebygg

Etter kirkelovens § 15 har kommunen det økonomiske ansvaret for bygging, drift og vedlikehold av kirkebygg og for de stillingene som er nødvendige for at gudstjenester og kirkelige handlinger kan holdes. Vedtak om opprettelse og nedleggelse av sokn, godkjenning av ny kirke og nedleggelse av kirke har dermed direkte følger for det kommunale finansieringsansvaret.

Det sies ikke noe i høringen om forventet omfang på den «plikt» kommunen har til å sikre kirkebygg og kirkelig betjening. For å sikre at disse forholdene i framtiden ikke bare blir opp til tilfeldige politiske konstellasjoner, vil vi se det som vesentlig at det legges klarere føringer for forventet omfang på kommunal økonomi.

Offentlig finansiering over kommunebudsjettene og statsbudsjettet

Den norske kirke har ingen medlemsavgift. Det foreslås heller ikke innføring av slik avgift. Det bør likevel vurderes ved en fristilling av kirken om det skal være synlig for eksempel over skatteseddel hvordan det underhold som *stat og kommune har ansvar for i henhold til grunnloven om understøtting av religiøs og livsynsmessig tilhørighet*, kan synliggjøres. Ut fra erfaringer gjort i Sverige vil vi ikke anbefale direkte medlemsavgift. Vi vil likevel understreke at en nøyere utredning av sammenheng mellom medlemskap og synlig bidrag fra stat og kommune er ønskelig. Dette kan også være en måte å sikre den lokale økonomien som pr. 2014 er beregnet til å utgjøre da 3,4 milliarder kroner.

Opplysningsvesenets fond har vært gjenstand for flere utredninger. Det er historisk slik at fondet ble dannet av de gamle prestegårdene som var stilt til rådighet for prestenes tjeneste og som prestene tidligere hadde sine inntekter fra. Igjen vil vi henlede oppmerksomheten mot Sverige hvor den kirkelige økonomien ble sikret blant annet gjennom opplysningsvesenets fonds tilsvarende ordning i Sverige (ordningen ble etablert da Norge og Sverige var i union). Der har det imidlertid vist seg at fondets kapital har blitt vesentlig

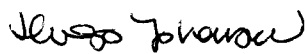
svekket ved å ta den direkte inn i grunnlaget for den kirkelige finansieringen. Fondets avkastning bør imidlertid tilfalle kirken også i framtiden, og ikke tilbakeføres til staten.

Forskrift om økonomiforvaltning i Søkene

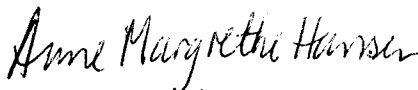
Menighetsrådene i Svolvær og Strandlandet er positive til at departementet foreslår at myndighet for forskrifter knyttet til budsjett og regnskapsføring ikke bør overføres til Kirkemøtet, men fortsatt ivaretas av departementet. Hensynet til å følge med om Kirkelovens § 15 fungerer etter hensikten med tanke på kommunale bevilgninger er begrunnelsen for dette.

Høringsuttalelsen ble behandlet i menighetsrådsmøte for Svolvær og Strandlandet menighetsråd den 28. oktober 2014.

For Menighetsrådene i Svolvær og Strandlandet

Hugo Johansen

Anne Margrethe Hansen

Nils Jøran Riedl

Menighetsrådsleder Svolvær, Menighetsrådsleder Strandlandet

Soknepresten i Svolvær og Strandlandet